

УДК 343.85(4ЄС):314.15:343.343.6
DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2023.4.27>

ДОСВІД ОКРЕМИХ КРАЇН ЄС У ПРОТИДІЇ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ

Монаєнко Антон Олексійович,

доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
головний науковий співробітник
відділу публічно-правових досліджень
Науково-дослідного інституту правотворчості
та науково-правових експертиз
Національної академії правових наук України

У статті автор аналізує французький досвід протидії нелегальній міграції, проведення урядом Франції з політичних міркувань масштабних амністій, приймаючи рішення про легалізацію або впорядкування становища великої кількості нелегальних іммігрантів.

За результатами аналізу італійського досвіду протидії нелегальній міграції встановлено, що посилення контролю над узбережжям Адріатичного моря призвело для Італії до зменшення кількості висадки нелегальних мігрантів на узбережжі південної Італії, але кількість спроб висадки на острів значно зросла. Італія належить до тих європейських держав, в яких активно застосовуються заходи, спрямовані на легалізацію мігрантів. Це доводить, що наявність значної кількості нелегальних мігрантів стала постійною ознакою імміграційних процесів в Італії, як і в інших приймаючих країнах Південної Європи. Проаналізовано комплекс італійських обмежувальних законів, що супроводжуються амністіями та іншими ліберальними положеннями, які призводять до погіршення якості протидії нелегальній імміграції.

Іспанський досвід протидії правоохоронними органами незаконній міграції показав, що Іспанія є однією з головних країн Європи з найбільшою концентрацією нелегалів на її кордонах. В умовах слабкого міграційного контролю, наявності «пористих» кордонів із сусідніми державами та інших факторів виникла проблема нелегального в'їзду. Причиною нелегальної імміграції в Іспанію є сама імміграційна політика країни.

За результатами аналізу виділено ряд регіонів, з яких приїжджають нелегали до Іспанії: Північна Африка (Марокко, Алжир та інші африканські країни); Латинська Америка (Колумбія, Еквадор, Домініканська Республіка); Східна Європа (Румунія, Україна, Польща); Китай та інші країни Азіатсько-Тихоокеанського регіону.

Іспанська влада прийняла політику обмеження деяких прав іммігрантів: нелегальні іммігранти більше не мають права на страйк або будь-яке інше організоване вираження протесту, незважаючи на спротив з боку численних правозахисних організацій. Іспанія легалізувала деякі категорії мігрантів, які тривалий час проживають в країні і не вчинили за цей період жодних правопорушень. Існує ряд причин, які спонукали не тільки Іспанію, а й інші держави ЄС прийняти програми з легалізації іммігрантів. Перша, економічна, полягала в тому, що з уповільненням розвитку і зростанням безробіття в суспільстві зростало занепокоєння з приводу виходу іноземців на ринок праці. Друга причина – політична, вона виникла, коли кількість нелегалів в країні виявилася такою, що вирішити цю проблему в рамках нормальних процедур стало складно.

Нові механізми регулювання в імміграційній політиці в Іспанії також спрямовані на зміну звички іспанців використовувати дешеву робочу силу нелегальних працівників. Розширено повноваження центральних та місцевих органів виконавчої влади в Іспанії щодо затримання та видворення нелегалів.

Ключові слова: поліція, правоохоронний орган, видворення, правоохоронна функція, імміграція, кордон, правопорушення.

Monaienko Anton. The experience of individual EU countries in combating illegal migration by law enforcement authorities

The author analyzes the French experience in combating illegal migration, implementing large-scale amnesties by the French government for political reasons, and making a decision to legalize or regularize the situation of numerous illegal immigrants. For Italy, the strengthening of control over the Adriatic coast has led to a decrease in illegal migrants landing on the coast of southern Italy, but attempts to land on the island have increased significantly. Italy is one of those European countries that actively implement measures aimed at legalizing migrants. This proves that a significant number of illegal migrants has become a constant feature of immigration processes in Italy, including host countries of Southern Europe. The complex of Italian restrictive laws, involving amnesties and other liberal provisions which lead to a degradation of combating illegal immigration, is analyzed.

Spain is considered one of the main European countries with the highest concentration of illegal immigrants on its borders. Amidst weak migration control, the presence of "porous" borders with neighboring states and other factors, the problem of illegal immigration – the unauthorized entry or stay of foreigners in Spain – has arisen. Illegal immigration to Spain is triggered by the immigration policy of the country itself.

Based on analysis findings, a number of regions from which illegal immigrants come to Spain have been identified: North Africa (Morocco, Algeria, and other African countries); Latin America (Colombia, Ecuador, and Dominican Republic); Eastern Europe (Romania, Ukraine, and Poland); China and other countries of the Asia-Pacific region.

The Spanish authorities have adopted a policy restricting some of the rights of immigrants: illegal immigrants no longer have any rights, including the right to strike or any other organized expression of protest, despite opposition from numerous human rights organizations. Spain has legalized some categories of migrants who have been living in the country for a long time and have not committed any crimes during this period. There are many that prompted not only Spain but also other EU states to adopt programs legalizing immigrants. The first, economic, consisted in the fact that with slowdown and the growth of unemployment in society, concern about the entry of foreigners into the labor market grew. The second reason is political: it arose when the number of illegals in the country turned out to be such that it became difficult to solve the relevant problem within the framework of standard procedures.

New regulatory mechanisms in the immigration policy of Spain are also aimed at changing the habit of Spaniards to use the cheap labor of illegal workers. The powers of central and local executive authorities to detain and deport illegals have been expanded in Spain.

Key words: *police, law enforcement agency, deportation, law enforcement function, immigration, border, crime.*

Вступ. З огляду на реалії сьогодення, можна констатувати, що Європа є центром тяжіння для осіб, які шукають кращого життя. У зв'язку з цим процес нелегальної імміграції так само є незворотнім. Для держав ЄС не йде мова про те, щоб покласти край «великому переселенню народів», держави ЄС намагаються знайти рішення, які б дозволили скористатися перевагами, які надає міграційний процес, і мінімізувати його негативні наслідки. І не бракує негативних, а то й часто трагічних наслідків спроб потрапити до «шенгенського оазису», до яких вдаються нелегали на свій страх і ризик. Не минає й тижня без повідомлення про затримання групи нелегалів, які намагалися перетнути кордони країни-члена Європейського Союзу. Тим більше, що в особливо складному стано-

вищі перебувають країни Європейського Союзу, які мають довгі морські кордони – Іспанія, Франція, Італія та Греція.

Постановка завдання. Проаналізувати досвід окремих країн ЄС щодо роботи правоохоронних органів в питаннях протидії нелегальній міграції.

Результати. Окремі питання вдосконалення розвитку адміністративно-правового регулювання міграційних відносин, формування міграційного права висвітлено в наукових працях західних дослідників цієї проблематики: О. Бандурки, А. Берлача, С. Бритченко, І. Вайнагія, В. Коваленка, О. Кузьменко, С. Масьондза, О. Малиновської, В. Новіка, В. Настюка, Н. Нижник, В. Олфіра, О. Піскуна, С. Пирожкова, І. Прибиткової, С. Ратушного, Ю. Римаренка, О. Синявської, О. Хомри, П. Чалого, М. Шульги.

Навесні 2001 року французькі поліцейські прибули для огляду турецького вантажного судна «Східне море», яке прибуло до скель біля безлюдного узбережжя поблизу середземноморського міста Сан-Рафаель, після чого вони були здивовані, не виявивши на борту жодного члена екіпажу. Однак це не означало, що такий «Летючий голландець» був повністю порожній: трюми корабля були заповнені іракськими курдами, які втекли зі своєї країни. Протягом двох тижнів плавання їх не пускали на палубу, і вони навіть не знали, в яку країну прибули. Передаючи гроші підпільним бізнесменам, які підтримували канали нелегальної імміграції, біженці просили лише одного – доставити їх в Західну Європу, яка для мільйонів людей перетворилася на «землю обітовану» третього тисячоліття.

Говорячи про історію Франції, мало хто згадує, що за останні 150 років вона прийняла більше іммігрантів, ніж будь-яка інша країна Європи. Про розмір імміграційного потоку в цю країну свідчить той факт, що в 1930 році частка іноземців в населенні Франції була вище, ніж в США. Але навіть у самій Франції імміграцію та її наслідки почали глибоко вивчати лише у 1980-х роках.

Французьке законодавство розробило заходи протидії нелегальній імміграції, зокрема, будь-який іноземець, який перебуває у Франції без дійсної візи або посвідки на проживання, має виїхати з країни. Поліція може затримувати громадян третіх країн, які незаконно перебувають у Франції протягом 12 днів. Протягом цього періоду іноземець повинен бути висланий в країну свого походження за умови, що йому або їй не загрожує переслідування (політичне) [2, с. 24].

Префекти у Франції щорічно приймають близько 100 000 рішень про висилку громадян третіх країн. Фактично приблизно 15 000 – 20 000 людей, які перебувають у країні нелегально, щороку висилаються з Франції. Причина в тому, що виконання наказів про депортацію є дуже складним завданням для поліцейських служб, до повноважень яких належить контроль за імміграційним процесом. У більшості випадків з'ясовується, що заарештовані громадяни третіх країн, які перебувають

у Франції нелегально, знищили або приховали свої паспорти. Таким чином, їх особа не може бути встановлена.

Французька влада завжди має право надати посвідку на проживання будь-якому нелегальному мігранту з гуманітарних міркувань, навіть якщо це рішення не відповідає чинному законодавству. Цей принцип був підтверджений Державною радою, яка є найвищою судовою інстанцією у Франції у відповідних імміграційних справах. Однак, такі рішення були винятковими. Крім того, уряд Франції з політичних міркувань періодично проводить масштабні амністії, приймаючи рішення про легалізацію або впорядкування становища великої кількості нелегальних іммігрантів. Упорядкування становища нелегальних мігрантів ґрунтується на певних критеріях сімейного та особистого характеру, стані здоров'я, загрозі переслідування в країні походження тощо. Французька влада вважала амністії винятковими заходами, покликаними вирішити проблеми великої групи людей на гуманітарній підставі.

Іспанія. У липні 2007 року іспанська влада затримала 149 нелегалів з африканських країн. Моторний човен з переселенцями виявив рятувальний корабель у порту Канарських островів. Затриманих вивезли до табору для нелегалів, де вони перебували 40 днів. Відповідно до іспанського законодавства осіб, чиє громадянство неможливо встановити, висилають з країни. Таким чином, нелегалам просто вигідніше приховувати країну свого походження та національність.

Складається враження, що нелегальне перевезення людей через кордони стає найбільш швидкозростаючим видом кримінального бізнесу. Звичайно, можна зрозуміти людей з бідних країн, які хочуть переїхати туди, де життя здається простішим і легшим. Але можна зрозуміти і розвинуті країни та їх заходи з протидії нелегальній імміграції, завдяки яким такі країни прагнуть якщо не зупинити цей процес, то хоча б надати йому якийсь впорядкований характер і контролювати його.

Помітною ініціативою в цьому відношенні стали дії Італії щодо контрабанди людей, яка широко поширена в західній частині Балкан. За офіційними оцінками італійського уряду, щороку через Боснію

та Герцеговину може проходити до 50 000 нелегальних іммігрантів, і особливо три-можливим є те, що цим бізнесом керують організовані злочинні угруповання з кримінальним капіталом [3, с. 126].

За даними МВС Італії, нелегальна імміграція в цю країну зросла на 25%. Посилення контролю над узбережжям Адріатичного моря призвело до зменшення кількості висадки нелегальних мігрантів на узбережжі південної Італії, але кількість спроб висадки на острів значно зросла. Сицилія і невеликі острови Лампедуза і Пантеллерія є місцями, де відбуваються спроби такої висадки. Ця обставина не могла бути проігнорована відповідними правоохоронними органами. В результаті італійська влада вжила комплекс заходів, спрямованих на протидію нелегальній імміграції.

Італія стала однією з найбільш багатих на іммігрантів країн Європейського Союзу, як в абсолютному, так і у відносному вираженні (кількість іноземців, що перебувають на її території, і їх частка в населенні).

Для того, щоб отримати повну картину змін, що відбуваються в сфері регулювання міграційних процесів в цій країні, слід враховувати, що Італія належить до тих європейських держав, в яких активно застосовуються заходи, спрямовані на легалізацію мігрантів.

Найбільш значне збільшення кількості іноземців, які легально перебувають у країні, відбулося під час кількох процедур легалізації. Це доводить, що наявність значної кількості нелегальних мігрантів стала постійною ознакою імміграційних процесів в Італії, як і в інших приймаючих країнах Південної Європи. Причину такої ситуації слід вбачати, перш за все, в тому, що імміграційна політика не враховувала реальний попит на іноземну робочу силу. Протягом 1980-х років імміграція була практично безконтрольною, не мала потрібного законодавства та ефективного планування протидії нелегальній імміграції. Останнім часом приймаючі країни Південної Європи стають все більш послідовними у своїй політиці жорстких обмежень на в'їзд, наслідуючи приклад західноєвропейських держав, які протягом багатьох років приймали такі заходи обмеження. Це призвело до зриву ефективної динаміки міграційних процесів, яка

зберігала баланс між зростаючим попитом на іноземну робочу силу на національному ринку праці та кількістю іноземців. Тіньова економіка, розвинена в цих країнах, також сприяла загостренню міграційної ситуації.

Перші потоки іммігрантів до Італії в 1970-х роках регулювалися єдиним нормативним актом – Положенням громадської безпеки, яке регулювало перебування та депортацію іноземних громадян. Нормативна база була вкрай неефективною, оскільки розроблялася переважно в період фашистської диктатури. Схоже, що саме ця особливість законодавства зумовила збільшення припливу іммігрантів до Італії. Реакція італійської політичної влади на ситуацію, що змінилася, була явно неадекватною: вона проявилася у прийнятті кількох міністерських рішень, покликаних заповнити найсерйозніші прогалини в чинному законодавстві. Згодом цю адміністративну практику неодноразово критикували, ставлячи під сумнів її відповідність Конституції країни. По суті, крайнє звуження каналів легальної імміграції призвело лише до того, що значна частина іммігрантів стала нелегальною. Постійне поповнення армії нелегалів, а також постійні спроби врегулювати їх статус стали основними факторами, які практично повністю визначили подальшу історію законотворчості в сфері імміграційного регулювання в Італії.

Що стосується аспектів, пов'язаних з контролем за імміграцією, то він являє собою кульмінацію реформ міграційної сфери, оскільки його положення полягають в [4, с. 185]:

- а) наданні пріоритету посилення зовнішнього контролю за міграцією;
- б) запровадженні жорсткіших санкцій проти організаторів незаконних схем імміграції;
- в) підвищенні ефективності механізмів видворення з країни.

Одним з основних інструментів внутрішнього контролю за нелегальною міграцією є видворення з країни. Підвищити ефективність цієї процедури можна декількома способами:

- а) є два основних методи: винятковий (за рішенням, прийнятим тільки Міністерством внутрішніх справ з міркувань громадського порядку і безпеки) і звичайний (за

розпорядженням префектів у випадку осіб, які в'їхали в країну без документів або не поновили свій дозвіл на проживання, або виявилися «соціально небезпечними»);

б) зменшення правових гарантій;

в) створення пунктів тимчасового тримання, де утримуються особи, накази про видворення яких не можуть бути негайно виконані;

г) Угоди з основними країнами походження іммігрантів, що дозволяють їм повернутися на батьківщину.

З огляду на вищезазначене, можна розглядати комплекс італійських обмежувальних законів, що супроводжуються амністіями та іншими ліберальними положеннями, які мають явно ірраціональний підхід до проблеми протидії нелегальній імміграції. Регулювання міграційного процесу в Італії розвивалося безсистемно, швидкість, з якою вводилися обмеження на легальний в'їзд мігрантів, лише дозволяла відтворити постійний приплив нелегалів і їх присутність в країні. Якщо додати до цього існування процвітаючої тіншової економіки в італійській соціально-економічній системі та маргінальних секторів формальної економіки, залежних від іноземної робочої сили, то стає зрозуміло, що це порочне коло дуже важко розірвати.

Залучення іммігрантів державами європейського континенту після світових воєн пояснюється прагненням протистояти природному скороченню їх населення і відновити економіку. Як основний регулятор міграції населення, держава реалізує політику по відношенню до іноземних громадян шляхом видачі віз, посвідок на проживання, встановлення різних заборон і обмежень. Як орган, що здійснює управління законодавчою і політичною системою суспільства, держава вимагає від населення дотримання існуючих норм. Місце іноземця в новому суспільстві, успішність його функціонування тут визначається можливістю набуття правового статусу, рівного або адекватного становищу громадян країни перебування. Надання цього статусу є прерогативою держави перебування.

Протягом багатьох років деякі країни-члени ЄС зацікавлені в нелегальній трудовій імміграції, яка була вигідна як роботодавцям, так і державі в цілому. Саме тому уряди країн Західної Європи зробили

недостатньо, щоб запобігти проникненню нелегальної робочої сили ззовні.

Наступною державою, що становить інтерес в плані імміграційної політики в цілому і протидії нелегальній імміграції, зокрема, є Іспанія.

Іспанія вважається однією з головних країн Європи з найбільшою концентрацією нелегалів на її кордонах. В умовах слабого міграційного контролю (як вважає більшість європейських держав), наявності «пористих» кордонів із сусідніми державами та інших факторів виникла проблема нелегального в'їзду іноземців в Іспанії. Причиною нелегальної імміграції в Іспанію є сама імміграційна політика країни. Іспанія є однією з країн ЄС з найвищою концентрацією нелегальних іммігрантів. З 3 мільйонів нелегальних іммігрантів в Європі 500 000 живуть у Франції, 300 000 в Іспанії і 235 в Італії.

Спеціальна урядова програма регулювання імміграційних процесів в Іспанії (Plan Greco) виділяє ряд регіонів, з яких приїжджають нелегали [1, с. 146]:

- Північна Африка (Марокко, Алжир та інші африканські країни);
- Латинська Америка (Колумбія, Еквадор, Домініканська Республіка);
- Східна Європа (Румунія, Україна, Польща);
- Китай та інші країни Азіатсько-Тихоокеанського регіону.

Королівство Іспанія, відповідно до основних норм міжнародного права, нормативно-правових актів та інших угод, укладених в рамках Європейського Союзу, має власну правову базу, яка досить детально регулює питання в сфері імміграційної політики і в протидії нелегальній імміграції.

Нова імміграційна політика Іспанії спрямована на те, щоб кількість іммігрантів регулювалася. З 2002 року Іспанія стала повноправним членом ЄС і має слідувати політиці ЄС у питаннях протидії нелегальній імміграції, а також є союзником тих європейських країн, які виступали за певні нововведення у цій сфері. З метою регулювання кількості нелегальних мігрантів іспанська влада прийняла політику обмеження деяких прав іммігрантів: нелегальні іммігранти більше не мають права на страйк або будь-яке інше організоване вираження протесту, незва-

жаючи на спротив з боку численних правозахисних організацій. Однак Іспанія, поряд з країнами Європейського Союзу, легалізувала деякі категорії мігрантів, які тривалий час проживають в країні і не вчинили за цей період жодних правопорушень. Існує ряд причин, які спонукали не тільки Іспанію, а й інші держави-члени ЄС прийняти програми з легалізації іммігрантів. Перша, економічна, полягала в тому, що з уповільненням розвитку і зростанням безробіття в суспільстві зростало занепокоєння з приводу виходу іноземців на ринок праці. Таким чином, необхідно було врегулювати умови найму іноземної робочої сили, яка в цілому була дешевшою за місцеву робочу силу і могла ефективно конкурувати за обмежену кількість робочих місць. Друга причина – політична, вона виникла, коли кількість нелегалів в країні виявилася такою, що вирішити цю проблему в рамках нормальних процедур стало складним питанням.

Нові механізми регулювання імміграційної політики також спрямовані на зміну звички іспанців використовувати дешеву робочу силу нелегальних працівників. Так, збільшено штрафи для компаній, на яких працюють особи, які не мають дозволу на здійснення того чи іншого виду діяльності в Іспанії. Особливо жорсткі заходи були вжиті щодо посередників, які беруть участь у постачанні нелегальних іммігрантів. Відповідно до законодавства Іспанії посилено відповідальність за організацію нелегальної міграції іноземних громадян та осіб без громадянства щодо іноземних громадян та осіб без громадянства, які порушили правила перебування в Іспанії (у зв'язку з щорічним збільшенням потоку нелегальних іммігрантів). У разі відмови іноземцю у в'їзді на територію Іспанії перевізник, який доставив особу до зовнішнього кордону повітряним, морським або наземним транспортом, повинен негайно повернути іноземця до третьої держави, з якої він був привезений, або до третьої держави, яка видала проїзний документ, або до будь-якої іншої держави, до якої він має дозвіл на в'їзд. Перевізник повинен вжити всіх необхідних заходів для того, щоб іноземець, який перевозиться повітряним або морським транспортом, мав проїзні документи, необхідні для в'їзду в Іспанію.

Розширено повноваження центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо затримання та видворення нелегалів. Іспанія також внесла зміни до свого законодавства в питаннях видворення іноземців з країни. Раніше іноземець, щодо якого було видано наказ про видворення, мав право подати апеляцію на перегляд вищезазначеного рішення. Іспанське законодавство тепер розглядає це питання по-іншому: якщо іноземець, щодо якого видано наказ про видворення, подає протест, а орган, який прийняв рішення, може вислати особу з країни без апеляції (відмова має бути обґрунтованою). Також поліції надали право використовувати списки осіб, зареєстрованих у муніципалітетах (раніше ці списки були конфіденційною інформацією) для виявлення нелегалів.

Однак, з іншого боку, в певному сенсі відбувається і пом'якшення імміграційної політики. Наприклад, іноземець, який порушує правила в'їзду, виїзду або перебування в Іспанії, може уникнути депортації, якщо він або вона повідомить компетентні органи про організаторів і пособників незаконних організованих груп, які сприяють зростанню нелегальної імміграції, або якщо він або вона співпрацює з поліцією, надаючи відповідну інформацію або виступаючи в якості свідка в провадженні проти таких осіб. Видворення також може бути скасовано, якщо іноземець є потерпілим або свідком у справі, що знаходиться під юрисдикцією прокуратури Іспанії, і його присутність в країні з метою розслідування є обов'язковою.

Іспанська влада навіть запропонувала надати посвідку на проживання в Іспанії тим іноземцям, які допомагають у роботі правоохоронних органів. На думку політичних партій, які проголосували проти нового імміграційного законодавства, одним з його негативних моментів є практично повне скасування колишніх правил, згідно з якими іммігрант, який перебував на іспанській території не менше року, має право врегулювати своє становище. Відтепер такий дозвіл надаватиметься в кожному конкретному випадку. З огляду на багатогранну критику щодо посилення міграційної політики, уряд Іспанії вирішив провести кілька кампаній з легалізації нелегальних іммігрантів.

Всі ці програми, що проводяться в Іспанії, характеризуються наступними особливостями. Усі юридичні амністії, як правило, встановлювали терміни, протягом яких можна було подати заяву. Цей період становив від 2 місяців до року. Також існував мінімальний термін нелегального проживання – і умови амністії підпадали тільки нелегали, які в'їхали в країну до того, як це сталося. Як правило, результатом позитивного розгляду заяви було надання посвідки на тимчасове або постійне проживання. Для того, щоб забезпечити успіх реалізації таких програм, були проведені попередні інформаційні кампанії, спеціально націлені на групи іммігрантів, яким була адресована програма.

Ще одним важливим фактором успіху легалізації стала участь неурядових організацій та правозахисних груп, що підвищило довіру заявників до програми. Розвиток добросусідських відносин і взаємодопомога правоохоронних органів, особливо в прикордонних країнах, є вагомим фактором стабілізації криміногенної обстановки не тільки в прикордонних районах, але і на значній частині іспанської території. Укладення угод про реадмісію з усіма прикордонними державами, послідовна та агресивна робота Європейського Союзу та міжнародних організацій щодо надання допомоги як Іспанії, так і країнам-донорам у протидії нелегальній міграції дозволяють більш цілеспрямовано та ефективно пра-

цювати проти цього негативного явища. Таким чином, Іспанія поділяє занепокоєння всього міжнародного співтовариства зростаючими масштабами нелегальної міграції та пов'язаними з нею проблемами. Ось деякі сфери, в яких, на думку більшості політичних партій і неурядових організацій Іспанії, необхідно співпрацювати з цими державами: фінансування затримання нелегальних мігрантів; здійснення спільних скоординованих превентивних заходів з протидії нелегальній міграції; обмін інформацією щодо нелегалів; підвищення кваліфікації посадових осіб прикордонної та міграційної служб.

Досвід Іспанії підказує, що для зміцнення внутрішньої безпеки країни доцільно проводити скоординовані дії, спрямовані на протидію нелегальній імміграції, вживаючи необхідних превентивних заходів вже зараз.

Висновки. Слід зазначити, що, незважаючи на значні зусилля європейських держав щодо запобігання та зменшення масштабів нелегальної імміграції, їх ефективність значно знижується через слабку загальну співпрацю. Разом з тим, тенденція до розвитку загальноєвропейської інтеграції у сфері створення правових засад та механізмів у сфері протидії нелегальній імміграції дає підстави припускати, що існуючий досвід протидії нелегальній імміграції в межах ЄС може бути покращений.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Краєвська О.А. Міграційна політика Європейського Союзу: політико-правовий аспект. *Грані*. 2011. № 5 (79). С. 141–149.
2. Міграційна політика Європейського Союзу: виклики та уроки для України / О.А. Малиновська. К. : НІСД, 2014. 48 с.
3. Оврамець М.А. Діяльність керівних органів ЄС у сфері контролю міграцій. *Проблеми міжнародних відносин*. 2013. Вип. 7. С. 122–142.
4. Станков Д. В. Механізми державного управління міграцією в умовах глобалізації. *Державне управління та самоврядування*. 2012. Вип. 6. С. 183–190.